

ע"פ 6573/15 - טל גרשון נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים

ע"פ 6573/15

לפני:
כבוד השופט ס' גובראן
כבוד השופטת ד' ברק-ארז
כבוד השופט מ' מזוז

המערער: טל גרשון

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים
מיום 23.8.2015 בת"פ 955-03-12 שניתן על ידי כבוד
השופטת ש' רנר

תאריך הישיבה: ט"ו באדר א' התשע"ו (24.2.2016)

בשם המערער: עו"ד גדעון נחום

בשם המשיבה: עו"ד הילה גורני

פסק-דין

השופט ס' גובראן:

1. לפנינו ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים (השופטת ש' רנר) בת"פ 955-03-12 מיום

עמוד 1

23.8.2015, במסגרתו הושת על המערער עונש של 12 חודשי מאסר בפועל; 6 חודשי מאסר על תנאי למשך 3 שנים שלא יעבור מיום שחרורו עבירה של גניבה בידי עובד ציבור, לפי סעיף 390 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין) או עבירה של מרמת והפרת אמונים, לפי סעיף 284 לחוק העונשין; ופיצויים לשני נישומים בסך כולל של 5,000 ש"ח.

רקע והליכים

2. המערער הורשע, על יסוד הודאתו, בשמונה עבירות של גניבה בידי עובד ציבור, לפי סעיף 390 לחוק העונשין; שמונה עבירות של מרמה והפרת אמונים, לפי סעיף 284 לחוק העונשין; ועבירה של מרמה, עורמה או תחבולה, לפי סעיף 220(5) לפקודת מס הכנסה [נוסח חדש], התשכ"א-1961. על פי עובדות כתב האישום, בתקופה הרלבנטית היה המערער "עובד ציבור" ועבד כמנהל מדור גבייה ב"בית המכס והמע"מ" בירושלים. במסגרת תפקידו כמנהל מדור גבייה, היה המערער אחראי, בין היתר, על גביית חובות מנישומים בגין שיקים לפקודת מע"מ אשר לא כובדו על ידי הבנק ולהפקידם בחשבון המע"מ. פדיון החובות על ידי הנישומים נעשה בדרך של תשלום במזומן או בצ'ק בנקאי. בגין קבלת כספים כאמור, היה על המערער להנפיק לנישומים קבלות רשמיות מטעם "בית המכס והמע"מ".

במשך תקופה של כשנה, עובר ליום 20.7.2011, המערער גבה כספים שהועברו אליו במזומן על ידי נישומים עבור כיסוי חובותיהם, בסך כולל של כ-40,000 ש"ח. על פי המתואר, לאחר שקיבל את הכספים ובמקום להפקידם כאמור בחשבון המע"מ, המערער נטל את הכספים לכיסו והנפיק אישורי תשלום לנישומים ששילמו את חובותיהם. באחד המקרים, כשנישום גילה כי עדיין יש לו חוב למע"מ, הוא פנה אל המערער וזה ביטל עיקול שנרשם על שמו של הנישום במע"מ וכן מסר לו כי ככל הנראה הכסף שנגבה ממנו שוין לנישום אחר והוא יטפל בזה. במקרה אחר, לאחר שהוטל עיקול על חשבונו של נישום עקב אי תשלום חובו למע"מ, המערער ביטל את העיקול - ללא שהדבר בסמכותו.

גזר הדין של בית המשפט המחוזי

3. ביום 23.8.2015 גזר בית המשפט המחוזי את דינו של המערער. בגזר דינו, בית המשפט עמד על הערך החברתי שנפגע מביצוע העבירות, על הנסיבות הקשורות בביצוע העבירות ועל מדיניות הענישה הנהוגה. באשר לערך החברתי שנפגע, נקבע כי הערכים המוגנים הם ההגנה על הקופה הציבורית, המנהל התקין וטוהר המידות, ואמון הציבור. כן נקבע כי מידת הפגיעה בערך המוגן אינה מן החמורות נוכח הסכום הכולל שנגנב הגם שאין מדובר במעשה חד-פעמי. באשר לנסיבות הקשורות לביצוע העבירה, בית המשפט המחוזי התחשב לחומרה בכך שמדובר במעשים מתוכננים אותם המערער ביצע במשך תקופה של כשנה, עת שימש כמנהל מדור גבייה ב"בית המכס והמע"מ". עוד עמד בית המשפט על כך שהנזק שהיה צפוי להיגרם מביצוע העבירה, מעבר לפגיעה בקופה הציבורית, הוא נקיטת הליכים שונים נגד אותם חייבים אשר התשלומים ששולמו על ידם לא הועברו על ידי המערער לרשויות המס. עם זאת, בית המשפט לקח בחשבון כי הסכום הכולל של הגניבה אינו גבוה במיוחד. באשר למדיניות הענישה הנהוגה, בית המשפט המחוזי בחן את הענישה בעבירות גניבה דומות בידי עובדי ציבור, וקבע כי מתחם העונש ההולם נע בין 12 ל-24 חודשי מאסר בפועל.

4. על מנת לקבוע את העונש המתאים למערער, בית המשפט המחוזי בחן את נסיבותיו האישיות של המערער שאינן קשורות לביצוע העבירה, וייחס משקל לקולה לגילו של המערער; היותו נעדר עבר פלילי; נטילת אחריות למעשיו

מצדו; הבעת חרטתו; החזרת הכסף שלקח; השעייתו מעבודתו למשך מספר שנים; שיתוף הפעולה הרב שלו עם רשויות החוק; וחיוו הנורמטיביים עובר לביצוע המעשים. בית המשפט המחוזי עמד על המלצת שירות המבחן שלא להטיל על המערער עונש מאסר, אך מצא כי על אף הנסיבות המקלות בעניינו, אין מקום לחרוג ממתחם העונש שנקבע אלא יש למקם את העונש בתחתית המתחם. על סמך כל האמור, בית המשפט המחוזי גזר את עונשו של המערער כאמור בפסקה 1 לעיל. מכאן הערעור שלפנינו.

טענות הצדדים

5. המערער טוען בערעורו כי בית המשפט המחוזי החמיר עמו יתר על המידה ומבקש מבית משפט זה להקל בעונשו, כך שייקבע כי ירצה אותו בעבודות שירות. עיקרם של דברים הוא כי המערער סבור שבית המשפט המחוזי לא נתן משקל ראוי למספר נסיבות אשר לטעמו יש בהן כדי להפחית את עונשו: הגעתו מיוזמתו למשטרה להודות על המעשים בטרם זומן לחקירה בעניין; הודאתו על מקרים נוספים שלא היו ידועים למשטרה; שיתוף הפעולה המשמעותי שלו עם המשטרה ועם רשות המיסים; החזרתו בהקדם של כל הכספים שלקח; חרטתו על המעשים; השפעת מות אביו על מצבו הנפשי הקשה; ועבודתו בשירות המדינה במשך שנים רבות. עוד עומד המערער על כך שבית המשפט המחוזי טעה בכך שלא קיבל את המלצת שירות המבחן להטיל עליו עונש שירות בעבודות שירות, ובכך שלא חרג ממתחם העונש כדי לאפשר את שיקומו.

6. המשיבה, מנגד, טוענת כי יש לדחות את הערעור. לשיטתה, בית המשפט המחוזי התחשב בכלל השיקולים הרלבנטיים וגזר את עונשו של המערער בהתאם - ברף התחתון של מתחם העונש. המשיבה גורסת כי שיקולי השיקום קיבלו משקל בגזר הדין, אך האינטרס הציבורי הועדף על פניהם. המשיבה עומדת על חומרת העבירות ועל המעילה באמון שניתן במערער, וכן על כך שהיו לו הזדמנויות לחזור בו ממעשיו אך הוא לא עשה כן, והתוודע במשטרה רק משום שחש שהפרשה הולכת להיחשף. עוד מציינת המשיבה, כי המערער טרם שילם את סכום הפיצוי שנגזר עליו, ועל כן אין הצדקה להקלה בעונשו.

דיון והכרעה

7. לאחר עיון בגזר דינו של בית המשפט המחוזי ובנימוקי הערעור, ולאחר שמיעת הצדדים לפנינו, הגענו למסקנה כי דין הערעור להידחות.

8. הלכה ידועה היא שערכאת הערעור אינה מתערבת בחומרת העונש שנקבעה על ידי הערכאה הדיונית, אלא במקרים חריגים בהם העונש שנגזר חורג במידה רבה מרמת הענישה הנוהגת או הראויה במקרים דומים (ראו: ע"פ 2715/15 פלוני נ' מדינת ישראל, בפסקה 6 (20.9.2015); ע"פ 5767/14 פלוני נ' מדינת ישראל, בפסקה 90 (16.6.2015); ע"פ 5500/13 פלוני נ' מדינת ישראל, בפסקה 10 (6.11.2014)). לטעמנו, המקרה הנוכחי אינו נמנה על אותם המקרים המצדיקים התערבות, כפי שזוהר להלן.

9. מעשיו של המערער חמורים הם. המערער מעל בצורה קשה באמון הציבור ופגע בטוהר ההליך המינהלי וביושרתה של הרשות הציבורית, והכל מתוך תאוות בצע. בית משפט זה עמד לא אחת על כך שיש למגר את ביצוען של

עבירות מעין אלה, הנעשות תוך ניצול אמון הציבור ופוגעות הן בציבור בכללותו והן בעובדי הציבור העושים עבודתם נאמנה (ראו למשל: ע"פ 3071/13 מלכה נ' מדינת ישראל, בפסקה 10 (19.6.2013)). כבר נפסק, בהקשר אחר, כי "המאבק על קיומו של שלטון תקין, ההגנה על טוהר השירות הציבורי וקיומו של מנגנון ציבורי שיזכה לאמון הציבור, הוא אחד מהמאבקים החשובים של החברה הישראלית כיום" (ע"פ 8430/11 מדינת ישראל נ' קארשי, בפסקה 22 (15.2.2012)).

10. במקרה שלפנינו, אנו סבורים כי העונש שגזר בית המשפט המחוזי על המערער הוא הולם, ואין מקום להתערב בו. גזר דינו של בית המשפט המחוזי מפורט היטב, לאורכו הוא מונה את כלל הנסיבות הקשורות ושאינן קשורות בביצוע העבירה באופן מסודר ומנומק, תוך מתן דגש רב לנסיבותיו האישיות של המערער, ובפרט לעברו הפלילי הנקי; שיתוף הפעולה הרב עם רשויות החוק; החזרת הכספים על ידו; חייו הנורמטיביים עובר לביצוע המעשים; והבעת חרטה ולקיחת האחריות מצדו על מעשיו. בסופו של יום, הוטל על המערער עונש בתחתית מתחם העונש, דבר המעיד על כך שביט המשפט המחוזי שקל את כלל השיקולים הרלבנטיים וקבע כי הם מטילים את הכף לטובת הטלת עונש ברף הנמוך יותר.

11. אין בידינו לקבל את טענת המערער לפיה היה מקום להטיל עליו ענישה מקלה יותר בהתאם להערכת שירות המבחן. לעניין זה, ידועה ההלכה לפיה תסקיר שירות המבחן, על אף הערכת מקצועיותו הרבה, מהווה המלצה בלבד ובית המשפט רשאי להפעיל את שיקול דעתו בהתחשב בכלל האינטרסים העומדים לפניו (ראו: ע"פ 2032/15 ממנ נ' מדינת ישראל, בפסקה 22 (11.8.2015); ע"פ 6341/14 בן איטשי נ' מדינת ישראל, בפסקה 13 (8.7.2015); בש"פ 5309/05 צמח נ' מדינת ישראל, בפסקה 6 (29.6.2005)). במקרה שלפנינו, לא ניתן לומר כי לא ניתנה התייחסות להמלצת שירות המבחן. בית המשפט המחוזי סקר בהרחבה את התסקיר בגזר דינו ועל בסיסו, בין היתר, התחשב בנסיבות שעניינן לקיחת האחריות מצד המערער על מעשיו והבעת חרטתו עת קבע את מתחם העונש. אמנם, בית המשפט המחוזי הגיע בסופו של יום למסקנה כי אין להקל בעונשו של המערער בדרך של סטייה מהמתחם שנקבע, אך זאת לאחר שבחן את ההמלצה לגופה, והפעיל את שיקול דעתו בגזירת עונשו של המערער, ולפיכך, איננו מוצאים מקום להתערב בקביעתו.

12. זאת ועוד, המערער מלין על כך שבית המשפט המחוזי לא עשה שימוש בסעיף 40ד לחוק העונשין וחרג ממתחם הענישה לקולה בשל בשיקולי שיקום. גם דין טענה זו להידחות. אכן, בית המשפט רשאי להעניק בכורה לשיקולי שיקום בבואו לקבוע את העונש המתאים, ואכן ניכר כי המערער התחרט על מעשיו. אך לצד כל זאת, עומדת הפגיעה הקשה בערכים המוגנים של טוהר המידות, תקינות ההליך המנהלי ואמון הציבור. המערער ניצל את תפקידו ומעמדו באופן שיטתי במשך כשנה למען תאוות בצע אישית תוך פגיעה במספר רב של נישומים. כעולה מגזר דינו של בית המשפט המחוזי, לפי התסקיר שהוגש שם, קיימים גם גורמי סיכון להישנות התנהגות עבריינית באישיותו של המערער. במצב דברים זה, איננו סבורים כי היה מקום לבכר שיקולי שיקום על פני האינטרס הציבורי, ועל כן אנו מוצאים כי העונש שהוטל על המערער, ברף התחתון של המתחם, הוא ראוי ואין מקום להתערבותנו בו. על יסוד כל האמור, דין הערעור להידחות.

13. סוף דבר, הערעור נדחה. המערער יתייצב לריצוי עונש המאסר בימ"ר ניצן, ביום 4.4.2016, לא יאוחר מהשעה 10:00, או על-פי החלטת שירות בתי הסוהר, כשברשותו תעודת זהות ועותק מהחלטה זו. על המערער לתאם את כניסתו למאסר, כולל האפשרות למיין מוקדם, עם ענף אבחון ומיין של שירות בתי הסוהר, בטלפונים: 08-9787377 או 08-9787336.

ניתן היום, כ"ג באדר א' התשע"ו (3.3.2016).

ש ו פ ט

ש ו פ ט ת

ש ו פ ט
